

ИСУС ХРИСТОС И СОЦИАЛНО ПИТАЊЕ.

Можемо с правом рећи, да ниједно друго питање не интересује и данас толико људске духове колико социално питање. Како да се реши ово тако важно питање, па да у људском друштву буде што мање беде и невоље, неправде и бола, зависти и мржње, и да се тако осигура друштвени мир и напредак, о томе су размишљали и размишљају и данас многи и многи: високи и мали, учени и неучени, богати и сиромашни, господари и слуге, мушко и женско. И, можемо рећи, све се више долази до уверења, да социално питање није само материално питање, него је ово, пре свега, морално-религиозно питање. Хришћани могу бити задовољни што се све више и више верује, да се социално питање може решити само на темељу хришћанске вере и хришћанског учења. Само ако људи постану бољи, доћи ће и боље економске и друштвене прилике, бољи и срећнији живот за све.

Пре него што би прешли на решавање питања да ли је и за Исуса Христа постојало социално питање и како се он држао према њему, ваља да се запитамо да ли је у доба Исусово у Палестини постојала социална невоља, социална неправда, те и социално питање.

У старој Грчкој и у староме Риму било га је свакако. Ту је друштвена структура почивала на нездравој и погрешној основи, на сасвим неправедној подели људи на слободне и робове. Положај робова био је очајан; с њима се поступало као да вису људи, па је, сасвим природно, долазило и морало долазити до честих побуна робова. Социално питање старог века било је углавном питање робова.

Било је робова и у Палестини. Положај роба био је, истина, код Јевреја много лакши — роб је чак био под заштитом закона, и ми не знамо да је и код Јевреја долазило до револте робова — али је, ипак, роб био роб: човек коме је одузето најдрагоценије: слобода и људско достојанство, и који је ту велику социалну неправду с великим болом и незадовољством осећао и подносио.

Поред невоље робова, било је у Палестини и других социалних невоља и неправди.

Узмимо положај јеврејске жене у оно доба. Код Јевреја је, истина, социални положај женин био нешто бољи него код других источних народа, али се никако не може рећи да је био добар. Јеврејска жена није имала своје воље и своје слободе, него је сасвим била потчињена своме мужу. Њен муж био је њен господар. На жену се гледало као на створ инфериоран, чији је једини задатак и право да рађа и негује децу. Отуда полигамија, која је владала у свим друштвеним слојевима. У брачном животу се само од жене тражила брачна верност, а само је муж имао право да се растави од своје жене т. ј. да је отпусти (5 Мој. 24,1). У пракси се жена отпуштала за сваку ситницу, кад год је мужу била воља, па је жена заиста била играчка у рукама свога мужа. Жена се није сматрала позваном и способном за поуку и науку. Никада не би један јеврејски учитељ, раби, са женом стао и разговарао на јавном месту! Па ни у религиозном погледу нису жене биле изједначене с мужевима. Код храма су оне имале своје засебно двориште. Какав је био социални положај јеврејске жене у оно доба, види се најбоље по томе што је Јеврејин и у молитви захваљивао Богу што није женско . . . . .

Пођимо даље. Као и данас, тако се и у Исусово доба људско друштво, по имовини, делило на богате и сиромашне. А какве је разлике могло бити између ове две друштвене класе и у каквој је беди могао и морао да живи гдекоји сиромашак у оно доба, види се најбоље из приче Исусове о богаташу и убогом Лазару. Док се богаташ облачио у скерлет и у скупоцено платно и сјајно се веселио сваки дан, лежао је убоги Лазар гнојав пред вратима његовим и желео је да се насити само мрвицама с трпезе богаташеве! (Лук. 16, 19 и д.). Поред ове разлике, посто-

јала је између људи онога времена још једна: људи су се делили и на учене и неучене, прости. И обично су богати били и учени, а сиромашни неучени, прости. Сиромашни нису имали ни времена ни средстава да изуче закон и све прописе књижевника, па да се у животу увек и у свему држе закона, и због тога су их богати и учени, вођи народни, књижевници и фарисеји, сматрали за људе грешне и „нечисте“, са којима не треба долазити у додир него их ваља избегавати. Чувени раби Хилел говорио је: нема проста човека који би се плашио греха; прост човек не може бити побожан. А из речи, сачуваних у Јованову еванђељу 7, 49: „Него само овај проклет народ који не зна закона!“ — види се јасно како су вођи и старешине народне судиле о простоме народу. Сиромашне и прости нису рачунали у децу Божју, у „избрани народ“; на њима су они видели само проклетство Божје.

Још неколико речи о болеснима код старих Јевреја. И овим је људима старо јеврејско друштво чинило неправду. Стари Јевреји схваћали су болест криво. Нису у њој гледали несрећу која је човека могла снаћи без икакве његове кривице, него су у болести видели казну Божју за личне или породичне грехе. Пролазећи поред једног слепца, запитали су ученици Исусови Исуса: „Ради, ко је згрешио, овај или родитељи његови, те се слеп родио?“ (Јов. 9, 1 и д.). Верујући да је болест казна Божја, стари Јевреји нису имали сажалења према болесницима и нису им пружали своју помоћ и утеху, него су често према њима били врло немилостиви.

У земљи, дакле, у којој је Исус живео и радио, било је у његово доба разних социалних невоља и неправди. Питање је сад: како се Исус Христос држао према овим друштвеним невољама и неправдама свога времена, Да ли је он имао намеру да ове друштвене невоље и неправде уклони, да буде социални реформатор?

Присталице тзв. религиозно — социалног правца су мишљења, да је Исус Христос хтео да буде и био социални реформатор. Еванђеља, а нарочито Лучино еванђеље, сведоче да је Исусова проповед у првом реду била социална. Исус је проповедао да су сви људи једнаки и браћа међу собом. Намера је његова била да помогне си-

сиромашнима и бедницима и да их избави из беде и невоље. Исус је проповедао царство Божје, али то царство није само нешто унутрашње и будуће. Оно треба да се оствари већ овде на земљи и да препороди не само срца људска него и друштво људско, да измени и поправи економске прилике и стања у свету. Социални програм Исусов је његова беседа на гори. У њој налазимо правила, закон за решавање социалног питања.

Сасвим супротно овоме је мишљење, да се Исус није јавио као социални реформатор и да његово еванђеље није нека социална наука. Беседа на гори не сме се схватити као неки социални програм. Исус је био чисто религиозна личност и нису га се тицала социална и економска питања. Био је, истина, пријатељ сиромашних и бедних, али их није тешио поправком њихова стања на земљи него небеском наградом у будућем животу. Садржина Исусове проповеди је религиозне природе. Исус се стара за душе људске, да се оне спасу, а све друго му је споредно. „Јер шта вреди човеку ако сав свет добије, а животу своме науди?“ — рекао је он, и у овим речима је читава садржина еванђеља. Исус је одбио од себе да буде судија или делитељ наследства између два брата (Лук. 12, 13—14). Зато што није размислио да реформише људско друштво и да укине разлику између богатих и сиромашних, рекао је: „Јер сиромаше имате свагда са собом“ (Мат. 26, 11). Исус се исто тако дружио и с богатима као и са сиромашнима. Имао је и имућних пријатеља (Марта и Марија; жене које су га пратиле и материално помагале и др.) и није тражио од њих да се одрекну свог имања. Исус није био антикапиталист, иако је богатима говорио: „Тешко вама богатима!“ (Лук. 6, 24).

И заиста, кад се пажљиво прочитају еванђеља, долази се до уверења да се Исус Христос није јавио као социални реформатор и није имао свој социални програм ради реформисања људског друштва. Социално питање у оно доба било је пре свега питање робова. Исус је, истина, проповедао општу брјатску љубав међу људима, али није никада поставио императивно захтев да се робови ослободе. Исус је говорио да ће богати тешко ући у царство Божје, али није тражио од свих богаташа да разделе своје имање сиротињи. Исус се није борио против капитала него против sluжења мамони: да

се човек сав преда земаљском благу и заборави на Бога и душу своју. Богаташе је Исус осуђивао не зато што су богати, него зато што су и сувише били везани за своје земаљско благо, што им је оно било све и сва, и заборављали су на љубав према ближњем.

Није Исус био социјални реформатор са израђеним социјалним програмом, али је зато он својом науком да су сви људи браћа и да ближњег треба љубити као самога себе, допринео решавању социјалног питања више него ико други!

Исус није био социјални реформатор са израђеним социјалним програмом, али је он својом науком и својим поступцима поправљао и уклањао неправду коју је тадашње људско друштво чинило извесним члановима тога друштва: жени, сиромашнима и болеснима.

Жену Исус није сматрао за биће нижега ранга, него ју је изједначио с мужем. Сасвим у духу свога Учитеља рекао је доцније апостол Павле: „Нема више мушко и женско“ (Гал. 3, 28). Исус је понижену жену уздигао на положај који јој припада као бићу створеном од Бога да буде „друг“ а не роб човеку (1 Мој. 2, 18). Исус никако није дозволио да се у жени гледа нижи створ на коме човек има да задовољи свој сексуални нагон, него је жену много више ценио и поштовао, па ју је бранио чак и од пожудног погледа (Мат. 5, 28) и није дозвољавао да се жена отпусти, да човек раставља оно што је Бог саставио (Мат. 19, 3 и д.). Исус није потцењивао жену него се са Самарјанком упустио у разговор и расправу, и њој, жени, рекао ја тако важну истину, да се Богу треба молити духом и истином (Јов. 4, 4 и д.). Исус је дозволио да га жене прате и материјално помажу (Лук. 8, 1 и д.). Па ни жене грешнице није Исус презирао и од себе гурао, него се и с њима упуштао у разговор, истицао је њихову велику љубав и кајање и праштао им је (Лук. 7, 36 и д. Јов. 8, 3 и д.).

Сиромашне и просте, које су богати и учени презирали и сматрали за Богом кажњене и проклете, Исус назива најсрећнијим људима, јер царство Божје, за којим су сви тадашњи људи толико тежили, не припада богатима и ученима него сиромашнима (Мат. 5, 3. Лук. 6, 20). Ма како звучило парадоксно, богаташ ће тешко ући у царство небеско (Мат. 19, 23). Сиромашни и прости су синови Божји, па је

Исус њих купио око себе и узимао у заштиту. Њима је проповедао еванђеље (Мат. 11, 5), јер је знао да они, а не богати и учени, уздишу за спасењем и царством Божјим. Сиromашне и прсте рибаре, а не људе из виших кругова, изабрао је Исус себи за прве ученике и апостоле.

Још једну групу људи узимао је Исус у заштиту од неправде тадашњег људског друштва: б о л н е. Ове несрећне људе није Исус, као многи његови савременици, избегавао, него им је прилазио, помагао им и лечио их. Он није, као фарисеји, у овим људима гледао грешнике које је Бог, због њихова греха, казнио болешћу (ср. Јов. 9, 34), него је у болнима гледао несрећне људе према којима треба имати сажалења и милости, којима треба помагати и лечити их. Од оних који су мислили да наследе царство Божје, тражио је Исус, поред других добрих дела, и посећивање болних: „Боловах, и обиђосте ме“ (Мат. 25,36).

И тако је Исус, иако није био социални реформатор са израђеним социалним програмом, жени, сиромашнима и простима, и болесницима, учинио у социалном погледу много. Својом науком и својим поступцима показао је људима, да жена, сиромашни и прости, и болесни, не смеју бити нешто ниже у људском друштву, не смеју бити презрени од других, јер су и они људи Божји, којима се морају признати иста људска права и исто људско достојанство што га имају и други људи.

Тако је Исус Христос решавао социална питања свога времена. И његовим стопама мсра ићи сваки онај који хоће социално питање да реши праведно и трајно. Исус Христос је дао најбоља и вечна правила за решење социалног питања.

Д. Стефановић